

החיסולים, הפרוקסי וארדואן: לאן הולכת המלחמה?

written by אלי קלוטשטיין | 28.02.2026

על חזונו ההיסטורי של בנימין נתניהו לא צריך להכביר מילים. האיש, בנו של היסטוריון, חי למען רגעים כאלה. למרות המכה הקשה מנשוא שספגה ישראל במתקפת הפתע של חמאס לפני קצת יותר משנתיים, תחת הנהגתו הצליחה ישראל לקום מעפר ולהשתקם ☹️ ואף להכות את אויביה במקומות הרחוקים ביותר.

אבל אם יש משהו שלמדנו ביממה האחרונה שוב הוא עד כמה גם לנשיא האמריקני דונלד טראמפ יש מבט משקיף לרחוק על קורות ההיסטוריה. זה לא רק הרצון שלו להביא טוב לעם האמריקני בכהונתו ולשפר את מעמדו ולהציב אותו שוב בבכורה העולמית, אלא זהו גם דחף אמיתי לתקן בעיות בעולם כולו שהוזנחו זמן רב. באומץ רב הוא לוקח סיכונים ומוכן לעשות דברים שאחרים לא עשו לפניו, גם במחיר של ביקורת פנימית ובינלאומית. המתקפה על איראן היא אחד מהדברים האלה.

הכוח האדיר שריכזו האמריקנים באזור הצטרף למאמץ ישראלי עילאי, וכן לפיצוח מודיעיני שאפשר רק לעמוד ולהצדיע לו ☹️ שהוביל למתקפה משותפת מרשימה מאוד על האיראנים. העובדה שהצליחו שוב להפתיע את ראשי המשטר וההנהגה הצבאית, ולתקוף אותם פעם נוספת במהלך התכנסות של כמה מהם במוקדים אחדים, לפי הדיווחים, מדגימה את גודל ההישג המודיעיני. בצירוף ליכולות האוויריות, מעט מאוד צבאות בעולם יכולים להתגאות בהצלחות כאלה.

בינתיים, התגובה שמגיעה כמעט רק מאיראן (אולי טיפה מעיראק) יכולה ללמד על בלבול והיעדר תיאום בהנהגה של "ציר ההתנגדות" כולו. אומנם האיראנים תקפו כמה בסיסים אמריקניים באזור, אבל עשרות הטילים ששיגרו לעבר מדינות באזור בעיקר פגעו באזורים מאוכלסים. זה לא מסייע להם, זה לא פועל לטובתם. אם בחודשים האחרונים החל תהליך של התקרבות בין איראן ובין ערב הסעודית, למשל, הרי שהמתקפה על ריאד בהחלט יכולה לסכל או להסיג אותו לאחור אפילו אם המשטר בטהרן ישרוד את המלחמה הזאת. אם הפגיעות במדינות המפרץ וערב יימשכו ויביאו גם לנפגעים רבים, הרי שזה עשוי אף לגרור אותן למלחמה. כך גם סגירה של מצרי הורמוז, שתזיק לא רק לאמריקנים אלא בראש ובראשונה למדינות המפרץ.

אגב, מאות מהטילים והכטב"מים ששיגרה איראן, שכמובן התכוונה למתקפה מבעוד מועד ובכל זאת הופתעה, יורטו. חלקם התפרקו בדרך, לפי צילומים מהאזור, מה שמעיד על איכות השיקום של מערך הטילים מאז הסבב הקודם ביוני. מן הסתם סייעו לכך גם יכולות ישראליות חסויות,

אולי אפילו מתקפות הסייבר הנרחבות שעליהן דווח מאז פתיחת המבצע.

הבלבול אצל האיראנים כמובן ברור לאור רשימת החיסולים המדהימה במכת הפתיחה; לצד המנהיג העליון ח'מינאי חוסלו גם שר ההגנה האיראני, מפקד משמרות המהפכה, יועצו הבכיר של ח'מינאי עלי שמח'אני [2] אבי תוכנית הגרעין האיראנית [3] ובכירים נוספים. זה מאפשר גם את ההישג המדהים בהגנה, כאשר עד כה לא נפגעו בנפש ישראלים או אמריקנים בתקיפות האיראניות, ומעטים מאוד נפצעו בצורה חמורה יותר מפגיעות קלות.

עם זאת, נצטרך כנראה עוד לחכות ולראות מי הותקף וחוסל במכת הפתיחה [4] מה שישפיע על יכולות ההתאוששות האיראניות וגם על הפיקוד.

אם לדון שנייה בשמות, הרי שוודאי שחיסולו של מנהיג איראן, ח'מינאי [5] כפי שדווח בישראל כעובדה מוגמרת [6] הוא השלמתה של משימה חשובה מאין כמוה. אך לא פחות גדול יהיה ההישג אם חוסלו בנו ויורשו מוג'תבא (גם אם לא מונה לכך, ולא ברור סופית עד כמה באמת היה מקבל את השלטון). שמות בכירים אחרים שעל הכוונת כוללים את מפקד הצבא (שגם הוא אולי הותקף), הנשיא פזשכיאן (עוד התקפה) וכמובן עלי לריג'אני, שמונה בפועל בידי ח'מינאי לניהול המדינה (ולא יודע אם הותקף). לפי הטענה, גם מפקד כוח קודס אסמאעיל קאאני, שר הפנים עלי אכבר וליאתי ומפקד הבסיג' היו יעד לחיסול.

ניתן להניח כי השניים האחרונים, בעיקר, הם הזמנה אישית של הנשיא טראמפ. הוא הבטיח לבוא לעזרת המפגינים, ואלה היו מהראשים של מי שטבחו בהם. אם חוסלו, זה בוודאי היה מעשה צודק.

שימו לב לטורקיה

התפתחות המשא ומתן בימים האחרונים מוכיחה כי למרות כינוס הכוחות האדיר של ארה"ב בשבועות האחרונים, ועל אף התיאום הצפוף בין ארה"ב לישראל, האיראנים בכל זאת לא ציפו בכלל לסוג של מתקפה כזה, בשיתוף פעולה הדוק ובעוצמת אש מעין זו. ייתכן שהייתה זו זחיחות והמחשבה שהם יכולים לסובב את האמריקנים על אפס ללא הרף באמצעות מריחת המשא ומתן, ואולי זה פשוט חוסר אונים מול העוצמה האמריקנית והישראלית [7] שהיא בין היתר תולדה של הצלחות מבצע עם כלביא והפגיעה במערך ההגנה האווירי והטילים אז.

יש עוד כמה דברים שצריך לשים לב אליהם בימים הקרובים: ראשית, מה יהא על ארגוני הפרוקסי, והאם יצטרפו למלחמה? שעות אחדות לפני פתיחת המבצע, שכידוע נבחר לו השם "שאגת הארי", ביצעה ישראל סדרת הפצצות על יעדים של חיזבאללה בלבנון. לפי שעה הארגון לא הודיע על כוונתו להצטרף לקרבות, למרות חדירה של כטב"מ מלבנון בשעות הערב, והוא הסתפק בגינוי חלוש יחסית. לא ברור עד כמה הוא גם יכול להרשות לעצמו מעורבות מלאה במלחמה, שרק תספק תירוץ לישראל להכות אותו בעוצמה. ייתכן שגם האיתות שנשלח לו כמה שעות לפני המתקפה נקלט היטב בדאחייה, שם במילא עסוקים בהדיפת ביקורת ולחץ של

ההנהגה במדינה מגרירת לבנון למלחמה נוספת.

המיליציות בעיראק, שלא ידוע אם ניסו בכוחן המוגבל לירי מרחוק (בעיקר כטב"מים) להצטרף למערכה, הותקפו בעצמן בידי חיל האוויר. בקרוב נראה אם המסר הזה יחלחל אליהן, בנוסף לאזהרות האמריקניות בשבועות האחרונים מתקיפת ישראל, והן יבינו שלטובתן כדאי להן לצפות בהצגה מרחוק. לפי שעה הן פרסמו הודעות מיליטנטיות במיוחד נגד ארה"ב וישראל, אך לא ברור אם אכן גם יממשו אותן.

הדברים נכונים גם לגבי חמאס, שממילא נמצא על הכוונת של וושינגטון וירושלים, על רקע סירובו להתפרק מנשק. אפילו אם יש לו עוד כמות משמעותית של רקטות לטווחים ארוכים, מה שלא ברור, הסיכוי שיאזור אומץ וישגר אותן על ישראל לא גבוה. משמעות הדבר היא שישראל תוכל לתקוף אותן, בתמיכה אמריקנית, בעוצמה רבה, ולמעשה לחדש את המלחמה. כנראה הוא לא ירצה זאת.

הפרוקסי האחרון שרלוונטי בנקודת הזמן הנוכחית, אם כן, הוא החות"ם. אף שאי אפשר לזלזל במורדים השיעים בתימן, ולפי הסימנים המוקדמים הם בהחלט נכונים להיכנס למערכה, צריך לזכור שלא מדובר בסכנה אסטרטגית למדינת ישראל. חודשים על גבי חודשים של ירי לישראל הוכיחו שהם אפילו לא מהווים איום גדול כמו חיזבאללה. אם הם ינסו לשגר כוחות קרקעיים לישראל, מה שלא עשו עד כה בצורה רצינית, המצב עלול להשתנות, אבל עד עכשיו זה לא בוצע. עם זאת, גם הצטרפות שלהם למלחמה וירי על כוחות אמריקניים או על ישראל באמצעות טילים וכטב"מים יאפשרו לשני הצבאות גם יחד להכניס אותם לסל המטרות ולהכות בהם נחרצות.

נקודה נוספת שצריך לשים אליה לב. איך יגיב מנהיג טורקיה, רג'פ טאיפ ארדואן? בינתיים הוא הסתפק בגינוי חריף, כולל לבן בריתו טראמפ, וכמובן טען שארה"ב תקפה בעקבות ההסתה של נתניהו. האם הנשיא האסלאמיסטי יעשה יותר מכך, ולא יסתפק רק בגינוי, בשל הסכנה להצפת ארצו בפליטים מאיראן? האם זה יהיה קו השבר בינו לבין ארה"ב? חשוב לעקוב.

יעדים להמשך

בסיכום ביניים של היום הראשון למלחמה, לפחות לפי המידע שפורסם עד כה, ניכר ששלושה יעדים עיקריים היו על הכוונת של ישראל וארה"ב: הבכירים האיראנים בדרג המדיני והצבאי, ההגנה האווירית המשתקמת של משטר האייתוללות ויכולות הטילאות של טהרן [?] בסיסים, משגרים, מצבורי דלק ועוד. לפי דיווחים בתקשורת, החלוקה בין הצבאות ברורה למדי: צה"ל מטפל בעיקר באיום הטילים, בעוד שהאמריקנים פוגעים בגרעין, בסמלי השלטון ובהנהגה. ברור שזו לא חלוקה הרמטית, ולראיה [?] ניסיון החיסול של ח'מינאי בידי צה"ל. חיסול ח'מינאי, ככל שאירע, כבר מציב את היום הראשון כהצלחה מסחררת.

בימים הבאים יש כמה יעדים שיהיו על הכוונת של ארה"ב וישראל להמשך המלחמה: ראשית כול, צריך "לנקות" את הדרך ולפגוע בכל יכולות הקרב האוויריות של איראן [?] מעט מטוסי

הקרב שנותרו ברשותה § וההגנה האווירית שלה. מצב כזה יאפשר למפציצים כבדים יותר להשתלב בהפגזות, כולל על אתרי הגרעין. ראינו כבר מה הם מסוגלים לעשות ביוני.

במקביל, המטרה הדחופה ביותר היא חיסול של כמה שיותר משגרים, בסיסי טילים, מאגרי דלק ומפקדות שיגור של האיראנים. ריכוזי כטב"מים חשובים גם הם, אך פחות מהטילים. ככל שיכולת השיגור האיראנית תיפגע, ולאור העובדה שמספר המטרות שהם מטווחים גדול יותר, כך קטן הסיכוי לנזק משמעותי בארץ.

אבל בנוסף יש עוד כמה יעדים: הבכירים האיראנים שטרם חוסלו או שלא נעשה ניסיון לפגוע בהם יהיו מטרה חשובה במיוחד. סביר להניח שישמרו על משנה זהירות בשלב הנוכחי, אך צריך לחכות לפריצות דרך מודיעיניות ולהזדמנויות מבצעיות ולהכות בכל מי שחשוב בהנהגה האיראנית. ככל שישרור בלבול ומהומה שם, כך ייטב לנו אל מול התגובה של טהרן וגם בשלב הבא, כאשר האופוזיציה אולי תרצה לקום וליטול את השלטון. העובדה שלא ברור מי יהיה בשלטון אחרי ח'מינאי מועילה לנו בהקשר זה.

מטרה חשובה אחרת היא כמובן הגרעין האיראני. אף שבסיבוב הקודם נפגעו כמה מהאתרים הגדולים של תוכנית הגרעין ויכולות רבות קוזזו, האיראנים החלו לשקם אותם בחודשים האחרונים. כזכור, גם האתר המבוצר בסמוך לנתנז, שאיראן החלה לבנות אותו בשנים האחרונות, לא הותקף כלל במלחמה הקודמת, ולפי ההשערה קיימות בו תשתיות ראשוניות להעשרה.

טראמפ הזכיר כיעד למלחמה גם את הצי האיראני, ואמר שיושמד כולו. זה חשוב במיוחד על רקע האיום § ואולי אפילו התחלתו של הניסיון, לפי הדיווחים § לחסום את מצרי הורמוז, מעורקי תעבורת הנפט החשובים בעולם. חשוב מאוד שהאמריקנים יגיבו בתקיפות גדולה לכל ניסיון כזה, וימנעו את מימוש. כך גם לגבי כל יכולת אחרת איראנית להזיק ליעדים אסטרטגיים באזור, כולל אפשרות לתקיפת מתקני אנרגיה. יש לעצור את היכולות הללו בעדיפות גבוהה.

איום אחר שנמצא בעדיפות גבוהה הוא סיכול יכולות פיגועי הטרור של איראן בחו"ל. טהרן התמחתה בהקמת תאים רדומים במדינות שונות במערב, ושמרה אותם ליום פקודה. כאן זו לא רק משימה של ישראל וארה"ב, אלא כל מדינות אירופה, אוסטרליה, קנדה ועוד יצטרכו להתגייס לכך. זה נכון לגבי יעדים ישראלים, אבל גם לגבי יעדים מערביים בכלל.

שתי נקודות חשובות לסיום: אסור לנו לזלזל באיראנים. הם הוכיחו את עצמם כיריב מפתיע ומאתגר, וינסו להזיק לנו בכל דרך אפשרית. במקביל, הפעם גם אסור לעצור עד השגת כל היעדים שהצבנו לעצמנו. טראמפ כבר רמז שניתן יהיה אולי לעצור בהינתן נכונות איראנית לקבל את הדרישות האמריקניות, וסביר להניח שהלחץ גם עלינו וגם על ארה"ב § מצד מדינות המערב, האו"ם, בירות באזור, האופוזיציה האמריקנית וקהילות מוסלמיות § רק ילך ויגבר. חשוב מאוד שנעמוד בלחץ הזה, ונמשיך במשימה עד הסוף. זמן הוא מרכיב חשוב בהתמודדות הזאת, והאיראנים יודעים זאת. אפילו אחרי חיסול המנהיג הם מתכוונים "לנצח" במערכה באמצעות כוח העמידה שלהם, וצריך להוכיח להם שהנחישות המשולבת של שני הצבאות חזקה מכך.

לבסוף, כמו במתקפה ביוני, גם הפעם ההצלחה תימדד בין היתר ביכולת של האופוזיציה האיראנית לגייס את העם ולהעמיד חלופה אמיתית לשלטון הרודני באיראן. חשובה מאין כמוה העובדה שנתניהו הציב זאת כיעד גלוי וגם טראמפ התחייב לספק לכך תנאים אידיאליים, ולמעשה בפועל סימן גם הוא את המצב הזה כאחת ממטרות המלחמה.

השאלה הגדולה היא אם מאמצי המשטר לשבור את האופוזיציה במהלך המחאות ואחריהן, באמצעות מעצרים ורצח, אכן צלחו. האם העם יוסיף לצאת לרחובות, בהמשך למחאות באוניברסיטאות בימים האחרונים? האם יצליח לעמוד בפרץ של מהלכי המשטר לדכא את המחאות, כפי שמראים כבר סימנים ראשוניים מאיראן? כולל כוחות בסיג' שנשלחו לרחובות? גם כאן, חיסול המנהיג יכול לתת למפגינים זריקת מרץ משמעותית.

כמו שאמר בנו של השאה בהודעה מוקלטת היום, זה תלוי כעת בעם האיראני. טראמפ התחייב לעזור לו וינסה לעמוד במילתו. כעת האיראנים יצטרכו להוכיח את יכולתם.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 1 במרץ, 2026.